

HARCMISTRZ

MIESIĘCZNIK STARSZYNY HARCERSKIEJ
ORGAN NACZELNICTWA ZWIĄZKU HARCERSTWA POLSKI

Rok 13. № 1

WARSZAWA

Styczeń 1930 r.

Mowa P. Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

D-ra Sławomira Czerwińskiego

Na IX. Zejeździe Walnym Z. H. P.

Uważałem za swój obowiązek przybyć na zjazd organizacji, prowadzącej ważny dział wychowania publicznego w Polsce, przytem — organizacji, która choć istnieje na ziemiach polskich zaledwie od lat kilkunastu, ma już za sobą chlubne karty w dziejach polskiego wychowania narodowego.

Ale skoro już przyszedłem, skoro już głos zabrałem, to pozwólcie Sz. Państwo, że nie ograniczę się do zdawkowego powitalnego frazesu, ale pozwolę tu sobie wypowiedzieć przynajmniej dwie uwagi, które proszę rozumieć, jako dowód czynnego zainteresowania się kierownika wychowania publicznego w Polsce pracą instytucji wychowawczej tej miary, co Związek Harcerstwa Polskiego.

Jest rzeczą naturalną, że tego kierownika wychowania publicznego musi interesować zwłaszcza społeczna strona tej pracy, którą Sz. Państwo z tak chwalebłą gorliwością prowadzicie.

Wychowanie społeczne w statutach i programach pracy harcerskiej zajmuje miejsce poczesne.

Prawo harcerskie głosi: „Harcerz służy Ojczyźnie i dla Niej spełnia sumiennie swoje obowiązki”.

Sz. Państwo wiecie lepiej odemnie, na jak wielkie natrafiecie trudności, gdy chcecie ten dział swojej pracy należycie wykonać.

Życie publiczne, albo mówiąc wyraźniej życie polityczne w chwili bieżącej, wszystkimi porami wciska się do organizacji i niekiedy łamie prostą linię wychowawczą. Wiem, iż istnieje wśród niektórych pracowników harcerstwa przekonanie, że aby harcerstwo od ujemnych wpływów życia bieżącego uchronić, należy je od tego życia możliwie izolować, że należy uczynić z harcerstwa cichą wyspę, wznoszącą się nieruchomo ponad bystrym nurtem życia współczesnego.

Nie sądzę, aby ta droga ratunku była właściwa i celowa. Dziś, jak to już gdzieindziej miałem sposobność zaznaczyć, w państwach, w których ruch pedagogiczny jest szczególnie ożywiony, nawet szkoły nie odgradza się od zagadnień chwili bieżącej. Zupełna izolacja w czasach dzisiejszych może mieć tylko ujemne skutki: może zrodzić kastową ekskluzywność i społeczną martwość.

Środków zaradczych trzeba szukać w czem innym. Trzeba ich szukać przede wszystkim w sumieniu wychowawczem pracowników harcerskich, trzeba mieć wiarę w to, że w potrzebie potrafią oni zejść ze

swojej platformy partyjno-politycznej i stanąć na platformie wychowawczej.

A tak się szczęśliwie dla nas wychowawców składa, że niekiedy zagadnienia, które brane z politycznego stanowiska, wydają się nierozwiązalne, albo dają dwa wzajemnie wykluczające się rozwiązania, stają się proste i jasne, gdy je przenieść na platformę wychowawczą.

Pozwolę tu sobie użyć jednego, mam wrażenie, bardzo aktualnego przykładu. Sprzeczą się niekiedy ludzie, jakie wychowanie jest dla młodzieży polskiej potrzebniejsze: narodowe, czy państwowe. Mam dowody na to, że spór ten przenika i do szeregów wychowawców harcerskich.

Czytałem niedawno książkę, napisaną przez jednego z zasłużonych, jak mi się zdaje, harcmistrzów, a poświęconą harcerskiej służbie Polsce. Nie można czytać tej książki bez uczucia szczerej sympatii dla autora, bo książka ta ujmuje czytelnika, wiejąca z każdej kartki mocną wolą jaknajlepszego służenia ojczyźnie i szlachetną ambicją odrodzenia narodu przez moralne wartości nowego pokolenia.

Ale dlatego z tym większym żalem obserwuję się, jak w pewnym miejscu, gdy autor nie zdołał w porę uwolnić się od nawianych mu w duszę wpływów politycznych, uwikłał swoją myśl w bezwartościowy, z punktu widzenia praktyki wychowawczej spór, na temat co ważniejsze: naród, czy państwo.

Gdyby autor i w tym wypadku utrzymał się na stanowisku czysto wychowawczem, to wogóle to zagadnienie jako dylemat dla niego by nie istniało.

Bo tylko w kłótni partyjno-politycznej tak wygląda, że ten, kto podnosi ważność wychowania narodowego, to musi być endek, a ten co forsuje wychowanie państwowe, to napewno sanator, albo inny mason.

Dla wychowawcy zaś zagadnienie rozwiązuje się prosto. Jest dla niego rzeczą oczywistą, że nie można się wyrzec wychowania narodowego, ani jako celu, ani jako podstawy historycznej, kulturalnej, wreszcie psychologicznej.

Ale równocześnie wychowawca polski nie może zapominać, że wskutek całego szeregu przyczyn historycznych, jak długa niewola, odsunięcie szerokich mas ludowych od życia publicznego, brak zrozumienia interesu państwowego przez masę szlachecką jeszcze za czasów dawnej Polski, że wskutek tych

stnik tej podróży i doświadczony marynarz—daje w swej pracy opis życia i służby na okręcie szkolnym i przedstawia poszczególne etapy tej podróży (Lipawa, Taggalahti, Hanke, Helsinki, Wisby).

Wspomnienia te ujęte są w lekką i barwną formę literacką z dużą swadą i humorem. Zdobią ją ciekawe, pełne charaktery tyki rysunki, wykonane przez autora. Praca ta jest cennym przyczynkiem do naszej literatury żeglarskiej i zainteresuje z pewnością nasze harcerskie sfery żeglarskie.

k. m.

Kronika.

Trzydziestolecie pracy Profesora Piaseckiego Druh Profesor Eugenjusz Piasecki, jeden z najwybitniejszych uczonych europejskich w dziedzinie wychowania fizycznego, a Harcerstwa jeden z założycieli, skończy właśnie 30 lat swej pracy. W następnym numerze poświęcimy obszerniejszy artykuł życiorysowi Druha Profesora, tymczasem zaś imieniem Głównej Kwatery M. i Redakcji „Harcmistrza“ przesyłamy Mu najserdeczniejsze życzenia: *Szczęść Boże!*

Srebrny krzyż zasługi za pracę społeczną na terenie harcerstwa uzyskali: druh phm. Jerzy Czerwiński, komendant hufca Sandomierskiego, druh hm. Piotr Jańcza, komendant hufca Opatowskiego i druh phm. Mieczysław Kołodziejcki, drużynowy w Białobrzegach — wszyscy z Chorągwi Radomskiej.

Korespondencyjny Kurs teatralny dla kierowników i reżyserów teatralnych zorganizował Związek Teatrów Ludowych w Warszawie. Kurs obejmuje wszystkie przedmioty z zakresu teatrologii. Wykłady prowadzą wybitni znawcy literatury i artystycznej. Informacje i zapisy przyjmuje Zw. Teatrów Ludowych w Warszawie, ul. Tamka 1.

„Wilczęta“ w Ameryce zaczynają dopiero rozwijać się. Pod tą nową gałąź Ruchu tamtejszego kładzie się fundamenty bardzo systematycznie. W r. 1925 Naczelnictwo B. S. of A. powołało Komitet, złożony z wybitnych fachowców, w celu studjów nad tą sprawą, Komitet dokooptował specjalistę psychologa, Mr. S. E. Martin, wydawca „Scouting“ badał metody i organizację wilcząt w Anglii, w r. 1928 opracowano program i rozpoczęto próby realizacji w gromadach. Przeszło 13.000 ludzi brało udział w ocenie i aprobacie programu wilcząt w Ameryce.

Korespondencja Rover Matthew Duncan, State Headquarters, Mounst Bay Road, Perth, Western. Australia zaprasza do wymiany fotografii i czasopism.

OD WYDAWNICTWA.

1. „W Wiadomościach Urzędowych za grudzień 1929, na str. 66 błąd drukarski zniekształcił zapowiedź o dołączeniu ostatnich arkuszy „Wskazówek dla harcmistrzów“. Miało być: „dołączymy do numeru grudniowego, „Harcmistrza“, wydanego w styczniu, ostatnie arkusze „Wskazówek dla skautmistrzów“.

2. Z powodów od nas niezależnych nie dołączamy obecnie żadnego arkusza „Wsk. dla skautm.“, wstępny arkusz i okładkę dodamy do n-ru lutowego.

3. Od dnia 10 stycznia administrację „Harcmistrza“ przejmuje bezpośrednio Dział Wydawnictw, który dołoży sta-

rań, aby pismo wychodziło regularnie i natychmiast było rozsyłane (n. p. zeszyt listopadowy „Harcmistrza“ rozesłała dawna administracja z dwutygodniowym opóźnieniem).

4. Prosimy prenumeratę wpłacać tylko na konto P.K.O. Nr. 10020 lub gotówką, w biurze Administracji, Al. Ujazdowska 37—12, w godzinach 10—12.

W Administracji można nabywać wydawnictwa Naczelnictwa Z. H. P.

PRENUMERATĘ PROSIMY WPLACAĆ NA KONTO P. K. O. Nr. 10020.

Prenumerata kwartalna wynosi 3 zł. 50 gr. wraz z przesyłką pocztową.

Administracja „Harcmistrza“ i „Wiadomości Urzędowych“ odpowiada za regularne wysyłanie numerów tylko osobom opłacającym prenumeratę z góry i tylko na Konto P. K. O.

Nr. 10.020

(zaznaczać „dla Harcmistrza“)

lub bezpośrednio w Administracji.

Konkurs Głównej Kwatery M. 1. 3.

Stający do konkursu nadesłają do dnia 20-go lutego:

1) Opis życia jednego zastępu w drużynie w miesiącach wrzesień — grudzień 1929. Opis ma być ściśle przedstawieniem życia konkretnego zastępu w konkretnej drużynie. Polegamy na rzetelności harcerskiej.

2) Co zrobię, gdy slysze jak harcerz źle się wyraża o przełożonych.

3) Jak ma postąpić drużynowy, widząc braki w pracy przełożonego hufcowego.

Nagroda: I) „Wskazówki dla skautmistrzów“ z autografem Naczelnika G.K., II) Rocznik Harcerski, III) Tryliskiiego „Mały podręcznik obozowania“.

Odpowiedzi, opatrzone godłem, nadsyłać do Głównej Kwatery, wraz z drugą kopertą zalepioną, oznaczoną tem samym godłem, a w niej nazwiskiem, imieniem, określeniem stopnia i służby oraz adresem.

Prenumerata kwart. zł. 3.50 wraz z przes. poczt. Numer niniejszy zł. 1.00. Konto P.K.O. Nr. 10020.

Rękopisy bez podpisu i adresu autora nie będą przez Redakcję uwzględniane.—Rękopisów nadesłanych Redakcja nie zwraca.

Wydawca: Naczelnictwo Z. H. P. w osobie Stanisława SEDLACZKA, Warszawa, Aleja Ujazdowska 37 m. 12. Telefon 101-20.

Redaktor: Stanisław SEDLACZEK, P. o. **Sekretarza Redakcji:** Lech GRABOWSKI (odpowiedzialny za korektę).

Administracja: Al. Ujazdowska 37 — 12; Tel. 101-20, od godz. 10 do 12. Konto P. K. O. 10.020.

Druk. „LECH“, Warszawa, Koszykowa 33.

NACZELNICTWO ZWIĄZKU HARCERSTWA POLSKIEGO

WIADOMOŚCI URZĘDOWE

Rok 8 (XII) Nr. 1.

W A R S Z A W A

Styczeń 1930 r.

ROZKAZ NACZELNICTWA Z. H. P. L. 1 z dnia 8 stycznia 1930 r.

IX Zjazd Walny.

N. podaje do wiadomości uchwały IX Zjazdu Walnego Z. H. P.

I. *Depesze* — Zjazd Walny uchwalił wysłać depesze do: Pana Prezydenta Ignacego Mościckiego, Protektora Z. H. P., J. E. Księdza Prymasa Kardynała Augusta Hlonda, Druha Protektora Marszałka Józefa Piłsudskiego, Naczelnego Skauta Gen. Lorda Baden-Powella.

II. Uchwały, dotyczące charakteru Z. H. P.

IX Zjazd Walny Z. H. P. 1) przeciwstawia się stawianym z różnych stron zarzutom, jakoby w jego łonie istniały tendencje zmiany polskiego i chrześcijańskiego charakteru Związku, 2) a zarazem przypomina, wszystkim uchwałą Naczelnej Rady Harcerskiej z 1929 roku, która brzmi: że „Z. H. P. jest organizacją polskiej młodzieży chrześcijańskiej”, 3) i stwierdza, że Z. H. P. jest złożony z ogromnej większości z katolików; młodzież zaś wszystkich wyznań chrześcijańskich korzysta z zupełnej swobody wiary i cała jest zachęcana do wypełniania swych obowiązków religijnych.

IX Zjazd Walny Z. H. P. poleca N. R. H. wydanie publicznej enuncjacji w sprawie partyjnej dyskusji, toczącej się w prasie na temat Harcerstwa. W enuncjacji tej należy zaapelować do prasy, aby 1) zechciała zaprzestać omawiania spraw Harcerstwa pod kątem walk partyjnych z którymi Z. H. P. niema nic wspólnego, 2) w razie potrzeby uzyskanie wiadomości o Harcerstwie czerpała je od władz Z. H. P., a nie od przygodnych informatorów, 3) umieszczała rzeczowe artykuły, informujące społeczeństwo o apolitycznej, wychowawczej pracy harcerskiej i o dobroku Harcerstwa w ciągu jego istnienia. Artykuły takie winny władze Z. H. P. dostarczać systematycznie prasie codziennej.

III. Stosunek do władz państwowych.

IX Zjazd Walny Z. H. P. uznając niezmierną doniosłość współpracy Związku Harcerstwa Polskiego z władzami państwowymi w dziedzinie wychowania młodzieży stwierdza równocześnie, że zdrowy rozwój Harcerstwa wymaga pełnej niezależności Z. H. P., w wewnętrznych sprawach organizacyjnych i personalnych.

IV. Uzupelnienie Prawa Harcerskiego.

IX Zjazd Walny Z. H. P. poleca N. R. H. uzupelnienie Prawa Harcerskiego obowiązkiem służby Bogu, ujętym dotychczas tylko w przyrzeczeniu harcerskiem.

V. Przebudowa organizacyjna Z. H. P.

IX Zjazd Walny Z. H. P. stojąc na stanowisku utrzymania jedności w Z. H. P., uznaje potrzebę przebudowy Związku w kierunku stworzenia dwóch autonomicznych organizacyj (żeńskiej i męskiej) o wspólnej podstawie ideowej (przyrzeczenie, prawo, pozdrowienie, oznaka) i wspólnem duszpasterstwie, a całkowicie samodzielnych w zakresie programowym, organizacyjnym i gospodarczym. Zjazd poleca Naczelnej Radzie Harc. niezwłocznie powołać Komisję w składzie 8 osób (3 drużny, 3 druhow i 2 członków K. P. H.) celem opracowania projektów odpowiednich zmian statutowych na Nadzwyczajny Zjazd Walny, który Naczelnictwo Z. H. P. winno zwołać w okresie świąt Wielkiejnocy 1930 r.

Jako materiały przekazuje się Komisji projekty opracowane przez Konferencję Instruktorską Żeńską.

VI. Działalność Kapelanów Harcerskich.

IX Zjazd Walny Z. H. P. wzywa księży Kapelanów harcerskich: a) do opracowywania harcerskich wydawnictw religijnych, nadających się do bibliotek drużyn, b) do zestawienia bibliografii religijnej dla drużyn i harcmistrzów, c) do systematycznego prowadzenia gawęd religijnych w pismach harcerskich.

VII. Absolutorium.

IX Zjazd Walny Z. H. P. przyjmuje sprawozdanie Naczelnictwa Z. H. P. za rok 1928 i udziela absolutorium.

VIII. Uchwały finansowe.

IX Zjazd Walny Z. H. P. zatwierdza budżet na rok 1929 w formie przedłożonej przez Naczelną Radę Harcerską.

IX Zjazd Walny Z. H. P. upoważnia Naczelną Radę Harcerską do dokonywania wydatków w pierwszym kwartale 1930 roku w ramach preliminarza budżetowego, uchwalonego na rok 1929.

IX Zjazd Walny Z. H. P. poleca N. R. H. wybranie specjalnej Komisji w składzie 5 osób, któraby zajęła się obecnymi i dalszemi losami C. K. D. H. oraz powzięła w tej sprawie ostateczną decyzję w terminie najbliższych 2-ch miesięcy.

IX. Harcerski Kodeks Honorowy.

Ponieważ dotychczasowa praktyka okazała w procederze załatwiania spraw honorowych między członkami Z. H. P. pewne braki, IX Zjazd Walny Z. H. P. poleca N. R. H. powołanie specjalnej Ko-

ROZKAZ NACZELNIKA G. K. M. 1. 19 z dnia 31.XII 1929 r.

REGULAMIN Nr. 12

nagrody przechodniej imienia Naczelnictwa Związku Harcerstwa Polskiego, ufundowanej w roku 1929 z okazji oficjalnego otwarcia działalności „H. K. S. L.” na polu strzelectwa, dla „Mistrza-strzelca Z. H. P.” (klubu) w ogólnej klasyfikacji strzelań jednostkowych — na dorocznych Związkowych Zawodach Strzeleckich.

1. Ofiarodawca pragnąc, aby rozwój sportu strzeleckiego w Z. H. P. odbywał się sposobem racjonalnej konkurencji, między wszystkimi zawodnikami „Harcerskich Klubów (sekcji, zespołów) Strzeleckich” — rozsianych po całej Rzeczypospolitej Polskiej, a reprezentujących swoje Chorągwie na Harcerskich Związkowych Zawodach Strzeleckich w danym roku, ustanawia nagrodę przechodnią, w postaci posagu z brązu „Stojącego strzelca harcerza” — za strzelanie o tytuł „Mistrza-strzelca Z. H. P.” (Mistrza Harcerskich Klubów Strzeleckich) w danym roku — we wszystkich strzelaniach jednostkowych, dostępnych dla zawodników wszystkich Chorągwi na dorocznych Harcerskich Związkowych Zawodach Strzeleckich.

2. Strzelanie powyższe obejmuje szereg jednostkowych konkurencji, przewidzianych w programie Harcerskich Związkowych Zawodów Strzeleckich w danym roku.

Ocena podług sumy punktów osiągniętych, we wszystkich konkurencjach jednostkowych — dostępnych dla wszystkich zawodników Związkowych Zawodów, przy systemie obliczenia.

Za I miejsce w konkurencji punktów	15
„ II „ „ „	12
„ III „ „ „	9
„ IV „ „ „	6
„ V „ „ „	3
„ VI „ „ „	1

3. „Mistrz-strzelec Z. H. P.” — zwycięzca w danym roku przechowuje nagrodę przechodnią, aż do następnych zawodów, a na miesiąc przed terminem następnych Harcerskich Związkowych Zawodów Strzeleckich zwraca nagrodę do Naczelnictwa Z. H. P.

Na własność nagrodę przechodnią otrzymuje zawodnik, który zdobył ją trzy razy w ciągu kolejnych 5 lat.

4. Za każdorazowe zdobycie nagrody przechodniej imienia Naczelnictwa Z. H. P. „Mistrz Harcerskich Klubów Strzeleckich” — otrzymuje dyplom honorowy z podaniem daty zawodów i osiągniętych wyników.

Zwycięstwo może być każdorazowo upamiętnione na nagrodzie przez wyszczenie „nazwiska, imienia, oraz daty zawodów”.

5. Ponadto obowiązuje regulamin i program Harcerskich Związkowych Zawodów Strzeleckich w danym roku (strzelanie jednostkowe).

6. Nagrody w 1929 r. zdobył dh. Jendral Jan z 1-ej Warszawskiej Drużyny Harcerskiej.

Warszawa, dn. 15 września 1929 r.

St. Sedlaczek Hm. Rp.
Naczelnik G. K. M.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

IX Zjazd Walny Z. H. P.

Odbył się w dniach 28 i 29 1929 r. w Warszawie w gmachu Gimnazjum Państwowego im. Stefana Batorego, przy udziale około 200 osób uprawnionych do głosowania i znacznej liczby gości. Po Mszy św. zagaił obrady ks. Jan Mauersberger, przewodniczący Z. H. P., na którego propozycję przewodniczącym Zjazdu obrano Druha Dra Tadeusza Strumiłło. Dh Strumiłło zaproponował wysłanie depesz do Protektorów Związku, Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Pana Marszałka Piłsudskiego, b. Naczelnika Państwa, a do obecnego na: a) b. Prezydenta Rzeczypospolitej Prof. Stanisława Wojciechowskiego zwrócił się z serdecznym powitaniem, co zebrani przyjęli gorącymi oklaskami, przez powstanie dziękując Druhowi Protektorowi za przybycie. Przemówił następnie P. Minister W. R. i O. P. Sławomir Czerwiński oraz Nacz. Inspektor Harcerstwa radca Władysław Sieroszewski, poczem ks. Mauersberger wygłosił dłuższy referat „o religijności w Harcerstwie”. Wybór Komisji Głównej zakończył tę część obrad. Popołudniowe zebranie plenarne zapełniło uzupełnienia sprawozdania drukowanego, wygłoszone przez naczelniczkę i naczelnika, oraz sprawozdania Sądu Naczelnego, złożone przez przewodniczącego Dha dyr. St. Miklaszewskiego oraz Komisji Rewizyjnej. W przerwie pomiędzy plenum a obradami komisji gościnny Zarząd Oddziału Warszawskiego podejmował uczestników zjazdu podwieczorkiem. Przedpołudnie dn. 29 zajęły ob-

rady komisji, na zebranie plenarne przybył o godz. 16 J. E. Ks. Kardynał Kakowski, zaproszony przez ks. Mauersbergera W odpowiedzi na powitanie przewodniczącego Z. H. P., Eminencja przemówił serdecznie do zebranych i udzielił Zjazdowi błogosławieństwa.

Wnioski opracowane na komisjach przechodziły na plenum bez dyskusji, toteż obrady szły szybko i tempem, co należy zawdzięczać w dużym stopniu sprężystemu prowadzeniu zebrania przez Dha Dra M. Kiedacza, wiceprezydenta m. Poznania. Po dokonaniu wyborów uzupełniających do Naczelnicy Rady i uchwaleniu podziękowań Dyrekcji Gimnazjum Batorego i in. odpowiadaniem Roty Zjazd zakończono.

Warto zaznaczyć, że sprawozdanie Głównej Kwatery M. przyjęto na komisji drużyn męskich bez dyskusji, mimo wezwania do niej i zachęcania ze strony naczelnika G. K. na plenum zebraniu. Przewodniczący Zjazdu, dh. Strumiłło, tłumaczył to wykładaniem się uwag w dyskusjach przedzjazdowych. Tem niemniej odzywały się głosy, że dyskusja była potrzebna. Główna Kwatera M. stoi na stanowisku, że uwagi choćby najbardziej krytyczne, jeżeli są szczere i ujęte w odpowiednią formę, są nie tylko dopuszczalne, ale bardzo pożądane i nieraz prowadzą do wyjaśnienia sprawy, mianowicie gdy czynione są bez tendencji agitacyjnych, a z dobrą wolą oddziaływania w kierunku poprawy stanu Z. H. P.

Z WYDAWNICTW.

Polska Armia Błękitna, wydawnictwo historjograficzne, zeszyt wstępny, wydany przez Komisję Przygotowawczą wydawn. „Pols. Arm. Bł.” przy Chorągwi Wielkopolskiej Związku Hallerczyków w Poznaniu, 1929, 280×195, str 39.

Notując skrętnie w „Harcistrzu” wydawnictwa poświęcone dziejom powstania Armji Polskiej, z radością witamy zapowiedź monografii poświęconej „Polskiej Armji Błękitnej”. Zeszyt wstępny zawiera „szkie syntetyczny” pióra gen. Hallera z ciekawym wstępem obejmującym lata przedwojenne i mapą „szlaki i centra formacji Hallerowskich” 1919 roku, a dalej idzie szereg prac, oświetlających powstanie oddziałów Armji Polskiej w Francji, Ameryce, Włoszech. Ostatni artykuł Dra Edwarda Lotha traktuje o „genezie 3-go pułku Legionów”, dając treściwe ujęcie także przedwojennych prac gen. Hallera.

Armja Polska we Francji. Dzieje Wojsk Gen. Hallera na obczyźnie, zebrał i opracował Józef Sierociński 1929, Warszawa, str. 247, 235×170, z licznymi ilustracjami, Skł. gł. Warszawa, Pięka 44. Praca ta, poświęcona również Armji Błękitnej, cenna jest zwłaszcza przez szereg dokumentów historycznych i zdjęć, które podaje.

Obydwa powyższe wydawnictwa zasługują na żywe zainteresowanie harcerstwa, jako przyczynki do dziejów odzyskania niepodległości. Postaramy się dać o nich jeszcze dłuższe wzmianki.

Przysposobienie Wojskowe w Harcerstwie opracował Harcistrz Leśniewski, Warsz. 1929, Dział Wydawnictw N. Z. H. P., 190×120, str. 68. Broszura, która w formie kronikarskiej podaje informacje o pracy p. w. w Z. H. P., w roku 1928 i 1929. Powinna ona przekonać przedewszystkiem z pośród nas samych wszystkich, którzy tego potrzebują, że harcerstwo także w ściśle wojskowym przysposobieniu na szeroką skalę bierze udział.

Wydawca: Naczelnictwo Z. H. P. w osobie Stanisława SEDLACZKA, Warszawa, Aleja Ujazdowska 37 m. 12. Telefon 101-20.

Redaktor: Stanisław SEDLACZEK, P. o. Sekretarza Redakcji: Lech GRABOWSKI (odpowiedzialny za korektę).

Administracja: Al. Ujazdowska 37 m. 12; tel. 101-12, od 10 do 12. Konto P. K. O. 10020.

Druk „LECH”, Warszawa, Koszykowa 33